

ПРОБЛЕМИ НАУКИ І ОСВІТИ

УДК 339.97

Н. В. Ушенко

доктор економічних наук, професор
Бердянський університет менеджменту і бізнесу

ТЕНДЕНЦІЇ СТУДЕНТСЬКОГО ОСВІТНЬОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ

Висвітлено соціально-демографічні характеристики молоді та її міграційний потенціал, визначено масштаби та напрями студентського освітнього туризму, обґрунтовано загальну мету державної освітньої політики та напрями розвитку вищої освіти в контексті підвищення її конкурентоспроможності на міжнародному ринку освітніх послуг.

Ключові слова: освітній туризм, молодь, вища освіта, освітні послуги, експорт, імпорт, конкурентоспроможність, інтернаціоналізація.

І. Вступ

Орієнтованість ЮНЕСКО на створення інклюзивних суспільств знань передбачає свободу самовираження, всезагальний доступ до інформації та знань, повагу культурного й мовного різноманіття і якісну освіту для всіх [17]. Глобалізаційні процеси зумовили зміни в тенденціях освітньої сфери, що виявилось в організаційній доступності здобуття освіти в навчальних закладах інших країн та інтенсифікації діяльності останніх з експорту освітніх послуг.

Офіційне тлумачення туризму визначено в Законі України "Про туризм" як тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових та інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці, куди особа направляється [1]. Це дає змогу віднести до освітнього туризму всі форми туризму пізнавального характеру, що мають на меті отримання знань: повне або часткове професійне навчання за кордоном, збір матеріалу для наукового дослідження, участь у конференціях, мовна практика, історико-культурне пізнання тощо.

Відповідно, ці взаємозумовлені процеси потребують моніторингу ситуації в освітньому та міграційному розрізі, оскільки зумовлюють як вигоди, так і втрати для всіх учасників цього процесу – людини та держави. Мотиваційні установки, ціннісні орієнтації та економічна поведінка молоді як соціально-демографічної групи, що забезпечує перспективи розвитку будь-якого суспільства, викликає увагу науковців, адже міграційні втрати цієї вікової категорії населення держава не може сприймати повністю схвально. В основному через це політика

більшості країн спрямована на залучення студентської молоді до навчання. Це актуалізує потребу моніторингу тенденцій студентського освітнього туризму з метою забезпечення позитивних результатів для України від глобалізаційних викликів.

Розвиток наукових засад концепції людського капіталу привів до визнання освіти пріоритетною сферою людського розвитку. Методологічні засади розвитку вищої освіти в контексті суспільного розвитку висвітлено в працях Л. І. Антошкіної, О. М. Левченка, І. С. Каленюк, Т. Є. Оболенської, Г. К. Нікольської, Л. І. Цимбал; на дослідженні освітніх міграцій зосередили увагу Л. К. Семів, В. І. Куценко; на експортуванні освітніх послуг – В. Д. Матросов, Д. Д. Плинокос.

В умовах подальшого впливу глобалізації на розвиток соціально-економічних відносин, орієнтованості європейської спільноти на розбудову суспільства знань та за сприяння інформатизації набула розвитку інтернаціоналізація освіти, що виявилась в активізації міжнародного освітнього туризму. Це зумовило зростання мобільності студентів, професорсько-викладацького складу та сприяє активізації освітнього туризму як інтелектуальної мети територіальних переміщень. Освітній туризм цікавий: для молоді людини – як можливість індивідуального розвитку, а для країни, що приймає можуть бути виражені у фінансовому вимірі – отримана оплата за навчання або оплата послуг життєзабезпечення (в залежності від державної політики приймаючої країни) та у соціальному вимірі – як інтелектуальний потенціал, здатний посилити конкурентоспроможність соціально-економічної системи.

Зміна складу, характеру, напрямів та інтенсивності освітнього туризму зумовлюють

зміну їх впливу на соціально-економічний розвиток країни. Тому потребують теоретичного переосмислення потреби та мотиви освітнього туризму, моніторинг його напрямів та обсягів, корегування державної освітньої політики в умовах міжнародної конкуренції.

II. Постановка завдання

Мета статті – моніторинг тенденцій студентського освітнього туризму в умовах інтернаціоналізації освіти.

III. Результати

Освітній туризм як складний соціально-економічний процес залежить від різних об'єктивними і суб'єктивними чинників. При цьому базовою характеристикою, що дає змогу реалізувати наміри освітнього туризму є мобільність, яка найбільш характерна для молоді. “Молодь – це окрема соціально-демографічна група, яка відрізняється за сукупністю вікових характеристик, особливостю соціального становища та зумовлених тим чи іншим набором соціально-психологічних якостей, що визначаються суспільним ладом, культурою, закономірностями розвитку соціалізації, вихованням в умовах певного суспільства” [10, с. 12]. До 2004 р. граничний вік молоді сягав 28 років, а після внесення змін до Закону України “Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні” [13] визначено, що молодь – це громадяни віком від 14 до 35 років, що діє по теперішній час.

На 1 січня 2014 р. питома вага осіб віком 14–35 років у загальній чисельності постійного населення країни становила 34,7% (15 698 528 осіб) [14, с. 34–35], що на 3,3% більше від попереднього року та найбільше за останні роки. У щорічній доповіді “Молодь в умовах становлення незалежності України (1991–2011 рр.)” вказано, що в загальному міграційному обороті частка молоді в Україні у 2010 р. становила 66,5%. При цьому зазначено, що статево-вікова піраміда міграції активної молоді має два піки активності: перший – у 17-річних осіб, які закінчили середню школу та включаються в навчальну міграцію; другий – у 22-річних осіб, які після здобуття вищої освіти намагаються працевлаштуватися та у більшості випадків повертаються до місць, звідки приїхали на навчання. У міждержавному обороті частка мігрантів у віці 15–35 років у 2009 р. була в 1,7 рази нижчою, ніж у внутрішньому, і ледве досягала 40%. Частка зовнішніх міграцій молоді в загальній структурі (за всіма видами міграційних потоків) становила не більше ніж 5%. Проте, на відміну від внутрішньодержавної міграції, залучення до зовнішніх міграційних переміщень починає зростати у молоді після досягнення 21 року та досягає піку активності у 25–27-річних осіб, після чого поступово знижується. Тому українська

молодь є найбільш активною часткою населення, яка мігрує залежно від ситуації, пов'язаної з реалізацією соціально-економічної політики (здобуття освіти, працевлаштування, житло, рівень заробітної платні тощо) та має прямий зв'язок із статево-віковою пірамідою міграційної активності [4, с. 16–17].

За даними Організації економічного і соціального розвитку, в системі вищої освіти у світі за межами своїх країн навчається близько 3,0 млн студентів [6, с. 102–104]. Для порівняння, у 2000 р. в світі налічувалося близько 2,0 млн студентів, що навчаються за кордоном, а їхня прогнозована кількість у 2020 р. сягне 5,8 млн [18, с. 243].

За даними обстеження “Молодь України, 2010” (Інститут демографії та соціальних досліджень НАН України), у частині опитування щодо бажання навчатися за кордоном близько 57% молодих респондентів повідомили, що в них немає бажання навіть за наявності такої можливості, ще 11% не змогли дати чітку відповідь на поставлене запитання, майже третина опитаних висловила намір поїхати за кордон на навчання при виникненні можливості [5, с. 188]. Також обстеженням було виявлено [5, с. 188–190]:

- твердий намір поїхати за кордон на навчання в разі такої можливості в майже 1/3 опитаних, причому чим старшими були респонденти, тим менше вони виявляли бажання їхати за кордон на навчання;
- респонденти, зайняті навчанням, більшою мірою були зацікавлені навчатися за кордоном за наявності можливості, ніж ті, хто на момент обстеження не навчався (найбільшу частку бажаючих становили студенти вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації (42,2%));
- кожний п'ятий респондент у віці 15–34 роки планував поїзду за кордон на навчання, але намір поїхати за кордон на навчання в найближчі три роки мали лише 5,2% опитаних. Найбільш популярними для цієї мети виявились Англія (24,9%), Сполучені Штати Америки (21,0%), Німеччина (11,7%), Чорногорія (6,1%), Італія (4,9%);
- серед тих, хто планує поїхати на навчання за кордон (у загальній частоті респондентів їх виявилось 19,7%, а серед бажаючих за наявності можливості навчатися за кордоном – 61,7%), отримати диплом бакалавра чи магістра одного із закордонних університетів було метою для 16,3% респондентів. З такою самою частотою респонденти вказували, що планують поїхати за кордон для того, щоб набути досвіду навчання в закордонному університеті та з'ясувати можливості майбутнього працевлаштування за кордоном. Найбільш

популярною метою поїздки за кордон на навчання було прагнення таким способом познайомитись з іншими країнами, їхньою культурою (18,7%). Близько 7% респондентів серед тих, хто повідомив про свої плани навчатися за межами України, мали намір відвідати закордонні навчальні заклади для того, щоб прослухати окремі навчальні курси, лекції відомих науковців.

Щороку все більше студентів України обирає можливість навчатися за кордоном, що викликано потребою отримати доступ до інших кращих освітньо-наукових ресурсів, зокрема навчання за унікальною спеціальністю та за прогресивними навчальними технологіями, здобути мовну практику, відчувати нове культурне середовище, реалізувати наміри майбутнього працевлаштування за кордоном або зміни постійного місця проживання (рис. 1).

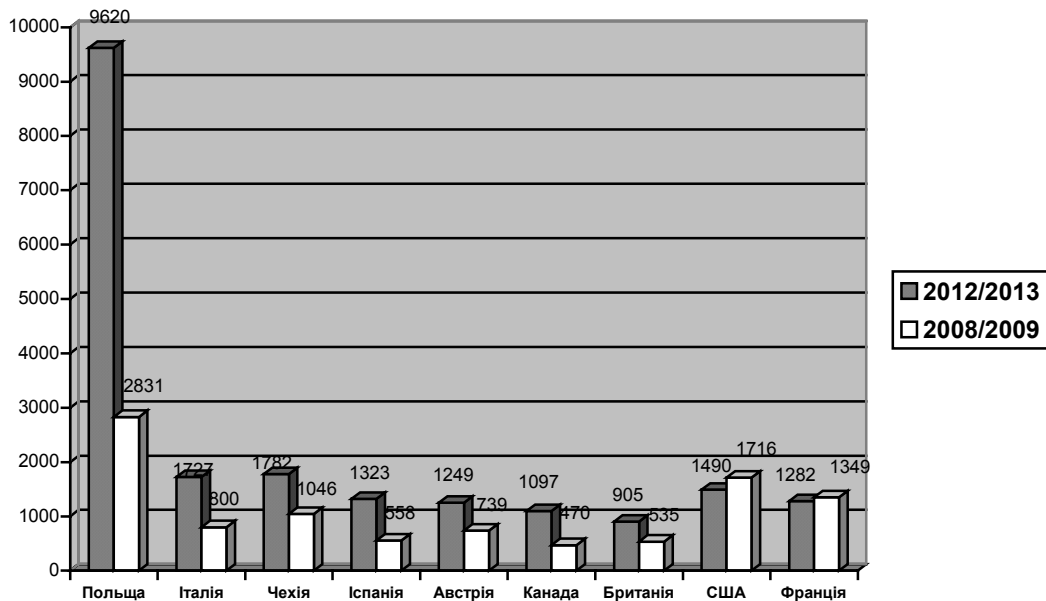

Рис. 1. Чисельність українських студентів, які навчалися за кордоном, осіб
Джерело: [16]

Загалом за останні п'ять років студентів з України у державах Європейського Союзу збільшалося на 38% (з 18 тис. осіб у 2008 р. до 29 тис. осіб у 2013 р.). При цьому найбільші темпи зростання кількості студентів-українців протягом 2008–2012 рр. демонструють Польща (у 3,4 разу), Іспанія (у 2,4 разу), Канада (у 2,4 разу), Італія (у 2,2 разу), Чехія (у 1,7 разу), Австрія (у 1,7 разу), Велика Британія (у 1,7 разу) та менше стали обирати університети США й Франції.

За даними Євростату, в ЄС – 27 чисельність іноземних студентів у 2010 р. становила 1,683 млн осіб, у 2011 р. – 1,777 млн осіб. Більшу частку іноземних студентів приймають Велика Британія (534,6 тис. осіб у 2010 р., 559,9 тис. осіб у 2011 р.), Німеччина (2010 р. – 264,0 тис. осіб, 2011 р. – 272,8 тис. осіб), Франція (2010 р. – 260,0 тис. осіб, 2011 р. –

268,2 тис. осіб). За чисельністю іноземних студентів Україна стоїть поряд з такими країнами, як Швеція, Нідерланди, Швейцарія, Австрія та Італія. У 2013 р. в Україні навчалось 59,2 тис. іноземних студентів. За даними Державної служби статистики України [9, с. 43–45], іноземних громадян більше приваблює навчання у ВНЗ III–IV рівнів акредитації – на початок 2013–2014 н. р. 59 226 осіб, тоді як у ВНЗ I–II рівнів акредитації – 165 осіб (із них 66 осіб – Харківська область, 77 осіб – м. Київ). При цьому 92% іноземних студентів навчаються у ВНЗ державної форми власності і відповідно 8% – приватної (рис. 2).

Проаналізуємо чисельність іноземних студентів у ВНЗ I–IV рівнів акредитації України в розрізі країн (табл. 1).

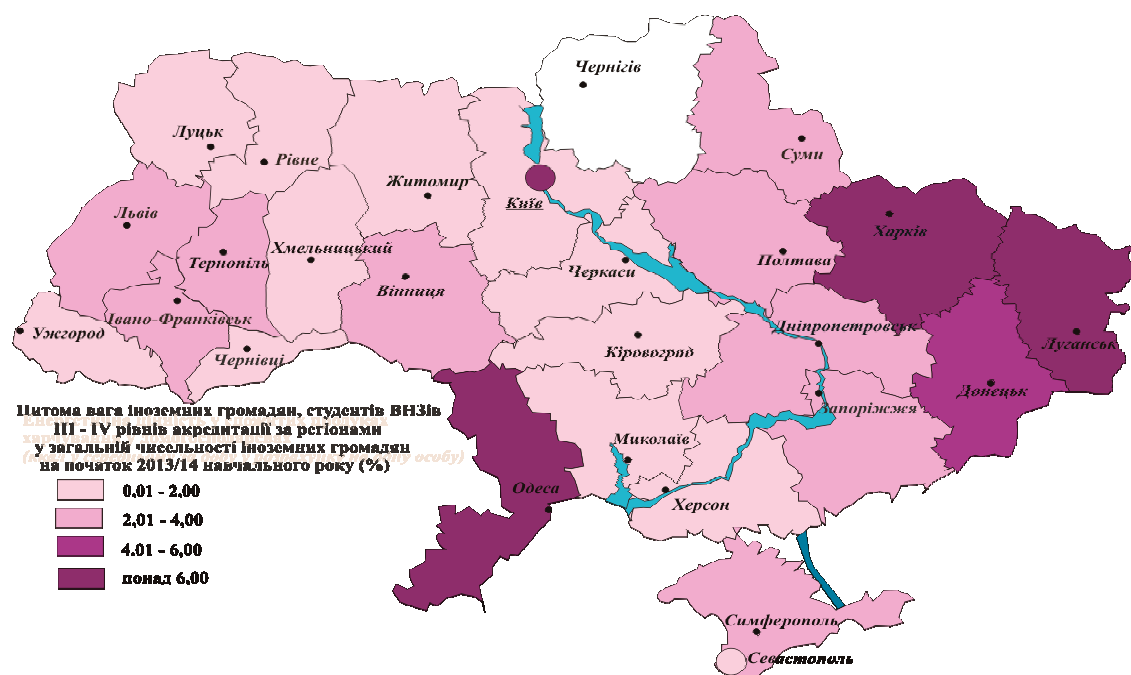

Рис. 2. Розподіл регіонів за питомою вагою іноземних громадян, студентів ВНЗів III-IV рівнів акредитації у загальній чисельності іноземних громадян на початок 2013/14 навчального року, %
Джерело: складено за даними Державної служби статистики України [9, с. 104–107]

Таблиця 1

Навчання іноземних студентів у ВНЗ I-IV рівнів акредитації України

Країни	2011–2012 н. р.		2012–2013 н. р.		2013–2014 н. р.	
	осіб	% до заг.	осіб	% до заг.	осіб	% до заг.
ВСЬОГО, в тому числі з:	42980	100	49044	100	59391	100
Китаю	4341	10,1	3180	6,5	2380	4,0
Індії	2516	5,9	2627	5,4	3587	6,0
Ірану	905	2,1	679	1,4	408	0,7
Йорданії	2108	4,9	1943	4,0	1814	3,1
Молдови	895	2,1	885	1,8	1703	2,9
Марокко	1022	2,4	1189	2,4	1509	2,5
Російської Федерації	2990	7,0	2878	5,9	2930	4,9
Сирійської Арабської Республіки	1014	2,4	936	1,9	781	1,3
Туреччини	1077	2,5	1004	2,1	1186	2,0
Туркменістану	6861	16,0	10452	21,3	14053	23,7

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України [7, с. 122; 8, с. 117; 9, с. 108].

В Україні збільшується чисельність студентів з Молдови, Марокко, Туркменістану, Індії при одночасному їх зменшенні з Китаю, Ірану. Найбільшу питому вагу за чисельністю іноземних студентів у 2013–2014 н. р. мають такі країни: Туркменістан – 23,7%, Азербайджан – 12,8%, Індія та Нігерія – по 6%, Російська Федерація – 4,9%, Ірак – 4,5%.

Д. Д. Плинокос слушно зазначає, що в умовах демографічно зумовленого скорочення контингенту студентів на внутрішньому ринку освітніх послуг поступове нарощення обсягів експорту освітніх послуг на цей момент виконує компенсаторну функцію [12, с. 14].

Усі відстежені вище тенденції вказують на поступову включеність національної освіти в процеси міжнародної конкуренції, що посилює необхідність своєчасного забезпечення її конкурентоспроможності на засадах відкритості та якості. Відповідно це створює нові виклики й можливості для вітчизняних

ВНЗ. При цьому важливо розуміти, що чим менше національна освіта буде використовувати можливостей, тим більше буде відчувати виклики. Ця обставина вказує на відсутність її вибору в цьому напрямі й однозначність необхідності посилення своєї присутності на міжнародному ринку освітніх послуг.

Системну основу інформованості потенційних абітурієнтів про рівень освіти вітчизняних ВНЗ становлять міжнародні освітні рейтинги. Найбільш відомими серед рейтингів є такі: Академічний рейтинг університетів світу ARWU-500 (Інституту вищої освіти Шанхайського університету (Shanghai Jiao Tong University)), "THE World University Rankings" (видання "Times Higher Education", "QS World University Rankings" (компанії "Quacquarelli Symonds") [12, с. 9].

Експерти відзначають існуючий потенціал українських ВНЗ, про що свідчить входження до топ-10 у системі міжнародної освіти. За даними МОН України, у вишах у

2013 р. здобувають освіту 60 тис. студентів з 146 країн світу. Більшість опановують тут медичний фах (понад 16 тис.), а більше ніж 13 тис. іноземних студентів вивчають технічні науки. Фінансові надходження від іноземних студентів, які сприяють розвитку української економіки, становили у 2012–2013 рр. до 4,3 млрд грн. При цьому слабкими місцями українських вишів є індекс цитованості, академічна репутація й рівень інтернаціоналізації [15].

Моніторинг студентських уподобань свідчить про те, що на міжнародному ринку освітніх послуг найвище цінують бізнес-освіту. Майже 20% студентів вивчають технічні та інженерні науки, найпопулярніші з яких – інформаційні технології, приблизно стільки ж студентів обирають природничі науки, причому половина – математику, замкає список медицина (4–5%) [11].

Системним результатом напрацювань у цьому напрямі стала розробка ДУ “Науково-дослідного інституту соціально-трудова відносин” Міністерства соціальної політики України проекту “Концепції експортування освітніх послуг України на період з 2014 по 2020 рік”. У цьому документі зазначено, що в Україні у фаховому розрізі найбільший попит серед іноземних студентів мають медичні університети, також достатньо великим попитом користуються “інженерні” та економічні спеціальності, напрями підготовки з менеджменту і фінансів, соціальних наук та лінгвістики. За даними МОН України, вартість освітніх послуг для іноземних студентів коливається залежно від ВНЗ у межах від 12,0 до 35,0 тис. грн за рік (1,5–4,5 тис. дол. США) (для порівняння: один рік навчання у США коштуватиме іноземцю в середньому в 25 тис. дол., у Великій Британії – 15 тис. дол. США). До основних чинників, які визначають вибір іноземними студентами країни та навчального закладу, належать такі: наявність викладання предметів міжнародними мовами, авторитет країни, репутація ВНЗ, вартість навчання та мешкання, гнучкість програм і порівнянність кваліфікаційних вимог, географічні, торговельні та історичні зв'язки між країнами, активна державна політика в просуванні національних освітніх інститутів у глобальному просторі, а також заходи щодо організаційного, методичного й соціально-педагогічного супроводження іноземних студентів. Привертає увагу й низька питома вага різних форм післяуніверситетської освіти, які пропонують іноземним громадянам в Україні (аспірантура, стажування, у тому числі на європейськими мовами). За кількістю іноземних аспірантів Україна посідає чи не останнє місце в ЄС, тоді як у США їх частка становить 14,0%, у Великій Британії – 15,0%, Франції – 10,0%, Австралії – 13,0% від загальної кількості аспірантів цих

країн [3, с. 5–8]. Причини, через які іноземні студенти надають перевагу освіті в Україні: відносно низька вартість навчання та проживання (порівняно з ЄС та Північною Америкою); відносно добра репутація українських університетів, яка збереглася з часів Радянського Союзу. Водночас незалежні дослідження стверджують, що якість освіти в Україні іноземні студенти вважають значно нижчою, ніж та, якої вони очікували. Особливо гострою ця проблема є для тих, хто обрав англійську програму [2]. Це вказує на важливий мовний аспект інтернаціоналізації освіти – вільне володіння міжнародною мовою має стати не бажаною, а обов'язковою вимогою для професорсько-викладацького складу ВНЗ України.

IV. Висновки

Порівняння статистичних даних щодо загальних масштабів освітнього туризму начоно демонструє загальне збільшення міждержавного освітнього обміну, а порівняння масштабів в'їзних та виїзних освітніх туристичних потоків вказує на збереження в Україні додатного сальдо, що свідчить про поступове збільшення залежності функціонування ринку освітніх послуг від її експортно-імпоротної складової. Загальна мета державної політики – збалансування загроз-вигод глобалізації для національної освіти за даними моніторингу масштабів внутрішньої та зовнішньої академічної мобільності, імпорту й експорту освітніх послуг.

Забезпеченню сучасної якості освіти сприятиме поступове впровадження положень прийнятого Закону України “Про вищу освіту”, започаткована справа функціонування дослідницьких університетів, яка ґрунтується на поєднанні в їх діяльності навчання, наукових досліджень та впровадження інноваційних технологій, прагнення ВНЗ посилювати свої міжнародні позиції. Базовою умовою збереження позитивних тенденцій міжнародної науково-технічної кооперації та передумовою успішності реалізації окреслених напрямів засобами освітньої політики є стабілізація соціально-політичної ситуації в Україні. З метою підвищення конкурентоспроможності вітчизняних ВНЗ на міжнародному ринку освітніх послуг доцільно акцентувати увагу на таких напрямках розвитку: розвиток науки, зокрема щодо комерціалізації наукових проектів на засадах державно-приватного партнерства та визначення часток державного й регіонального фінансування освіти та науки, вдосконалення правової бази щодо формування й ефективного функціонування різних форм інтеграції науки та освіти (наприклад, навчально-освітніх центрів, технопарків, технополісів тощо); подальше наближення відповідності ринків освітніх послуг і праці; підвищення рівня академічної мобільності всіх учасників освітнього процесу; підвищення

рівня довіри щодо якості освіти іноземних абітурієнтів через здатність формування випускника, конкурентоспроможного на ринках праці різних країн (тобто з посиленою здатністю до професійної мобільності); розширення пропозиції освітніх послуг через використання дистанційної освіти та доступу до отримання спільних дипломів; формування більш сучасної системи якості управління університетами та зокрема її маркетингової функції, яка дасть змогу донести інформацію іноземним абітурієнтам про конкурентні переваги здобуття освіти в українських ВНЗ; розширення доступності до навчання закордонних українців шляхом удосконалення організаційної складової. Конкретизація визначених вище напрямів розвитку національної освіти може стати перспективами подальших досліджень у цьому напрямі.

Список використаної літератури

1. Про туризм : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>.
2. Іноземні студенти в Україні: освіта чи експлуатація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euroosvita.net/prog/print>. <http://www.niss.gov.ua/print.php?id>.
3. Концепція експортування освітніх послуг України на період з 2014 по 2020 рік : проект / ДУ “Науково-дослідний інститут соціально-трудових відносин” Міністерства соціальної політики України. – Луганськ, 2014. – 15 с.
4. Молодь в умовах становлення незалежності України (1991–2011 роки) : щоріч. доп. Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Державний інститут розвитку сімейної та молодіжної політики ; [редкол.: О. В. Бєлишев (голова) та ін.]. – Київ, 2011. – 314 с.
5. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / за ред. Е. М. Лібанової. – Київ : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2010. – 248 с.
6. Никольская Г. К. Международный рынок труда образовательных услуг и его роль в развитии человеческого потенциала / Г. К. Никольская // Труд за рубежом. – 2010. – № 112. – С. 102–114.
7. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2011–2012 навчального року / Державна служба статистики України. – Київ, 2012. – 219 с.
8. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2012–2013 навчального року / Державна служба статистики України. – Київ, 2013. – 188 с.
9. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів України на початок 2013–2014 навчального року / Державна служба статистики України. – Київ, 2014. – 165 с.
10. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект) / М. П. Перепелиця. – Київ : Укр. ін-т соц. досліджень, Укр. центр політичного менеджменту, 2001. – 125 с.
11. Пименова Н. Ю. О стратегии продвижения российского образования на международный рынок [Электронный ресурс] / Н. Ю. Пименова. – Режим доступа: <http://www.russia.edu.ru>.
12. Плинокос Д. Д. Державне регулювання експорту освітніх послуг вищими навчальними закладами України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.03 “Економіка і управління національним господарством”. – Кіровоград, 2014. – 20 с.
13. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні : Закон України від 05.02.1993 р. № 2998-XII [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 16. – Ст. 167. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>.
14. Розподіл постійного населення України за статтю та віком станом на 01.01.2014 р. : [статистичний збірник] / Державна служба статистики України. – Київ, 2014. – 413 с.
15. Табачник Д. Майже на кожному засіданні уряд розглядає питання освіти та науки : інтерв'ю Міністра освіти і науки [Електронний ресурс] // Урядовий кур'єр. – 2013. – № 155 (5041). 29 серпня. – Режим доступу: <http://vzn.org.ua/statti/4420-dmytro-tabachnyk-majzhe-na-kozhnomu-zasidanni-urjad-rozgljadaje-pytannja-osvityta-nauky>.
16. У 2013 році європейську освіту обрали 29 тисяч українців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/abroad/higher_school/39508/.
17. Building knowledge societies [Electronic resource]. – Mode of access: <http://en.unesco.org/themes/building-knowledge-societies#sthash.uvlv21uQ.dpuf>.
18. Santiago P. Tertiary Education for the Knowledge Society: Social Features, Equity, Innovation, Labour Market, Internationalisation / P. Santiago, K. Tremblay, E. Basri, E. Arnal. – Paris : OECD, 2008. – Vol. 2.

Стаття надійшла до редакції 12.08.2014.

Ушенко Н. В. Тенденции студенческого образовательного туризма в условиях интернационализации образования

Освещены социально-демографические характеристики молодежи и ее миграционный потенциал, определены тенденции студенческого образовательного туризма, обоснованы общая цель государственной образовательной политики и направления развития высшего образования в контексте повышения его конкурентоспособности на международном рынке образовательных услуг.

Ключевые слова: образовательный туризм, молодежь, высшее образование, образовательные услуги, экспорт, импорт, конкурентоспособность, интернационализация.

Ushenko N. Tendencies in the student Educational Tourism in Terms of the Internationalization of Education

The aim of the research is to monitor trends in student educational tourism in terms of the internationalization of education. The article outlines the socio-economic conditions (impact of globalization on the development of social and economic relations, focus of the European community on building the knowledge society, dissemination of information) that have contributed to the internationalization of education, as manifested in the intensification of international educational tourism as an intellectual objective of territorial displacement. The loss and profit from educational tourism for a young person, importing countries and exporting countries in social and financial terms have been characterized. The socio-demographic characteristics of youth and its migration potential, values and motivation to implement the intentions of educational tourism have been shown in the article. The magnitude and direction of student educational tourism, representing inter-country comparisons have been determined. The division of the regions of Ukraine in the ratio of foreign students of the universities of III-IV levels of accreditation has been made. The number of foreign students in higher education in the institutions of I-IV accreditation levels in the context of Ukraine has been analyzed. The results of the monitoring of students' preferences in international and domestic education market in terms of specialties have been considered. The factors that influence the decision making of foreign students on the educational intentions have been summarized. The comparison of statistics on the overall scale educational tourism clearly shows an overall increase in the interstate educational exchange and comparison of the extent of inbound and outbound tourism educational flows indicates conservation in Ukraine surplus, indicating a gradual increase of operation depending on the education market from its export-import component. The strengths and weaknesses of national universities in the export of educational services have been summarized. The overall objective of the national education policy – balancing the benefits of globalization, threats to national education monitoring data scale domestic and foreign academic mobility, import and export of educational services have been considered. Directions for Higher Education in the context of enhancing its competitiveness in the international education market have been proposed.

Key words: educational tourism, young people, higher education, educational services, export, import, competitiveness, internationalization.